

zijn er wel reproductie-etsen vervaardigd die met verbluffende duidelijkheid de verfoervlakte van 't origineel weergeven, maar als ets bezitten deze prenten natuurlijk geen kunstwaarde, alleen geven ze blijk van min of meer groote vaardigheid in het handwerk. Een ets, als Thijs Maris naar den zaaier van Jean François Millet maakte staat hier geheel buiten: Millet's schilderij was slechts aanleiding tot een werk, dat geheel een geestesproduct van Maris werd. Een afbeelding te geven — daaraan is hier geen oogenblik gedacht.

De groote verspreiding die de reproductie-etsen verkregen, bracht nu een deel van het publiek in den waan, dat een ets, d. i. een origineele ets, er ook ongeveer als een schilderij moest uitzien: er werden dezelfde toon-verhoudingen van verlangd en een ets in enkele lijnen werd als nog niet-af beschouwd. Dat in die enkele lijnen een suggestieve soberheid, een gebondenheid van veel hooger orde kan zijn gegeven, wordt dan niet vermoed.

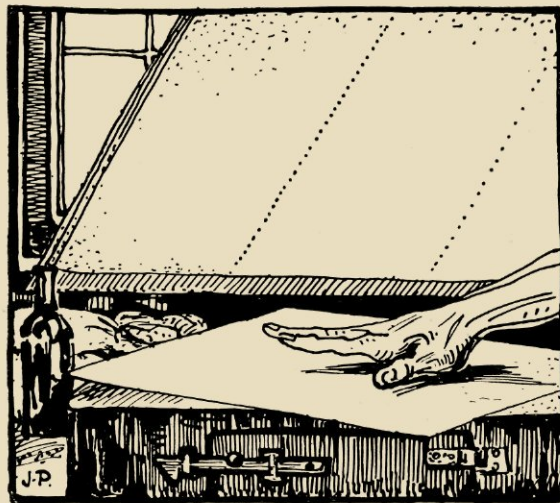
Wat harde strijd had Whistler niet, wiens kernachtige prenten de felste aanvallen van kritiek en publiek hadden te verduren. Is het er niet mede, als met de taal, met een pittig en raak woord, dat meer indruk maakt dan lange en omslachtige redeneering?

Om nu weer tot de techniek terug te keeren: de teekening kan dus op de plaat in haar geheel worden aangebracht, en de volgende bewerking moet dan dienen om haar in de plaat vast te leggen. Daartoe

wordt nu ook de achterzijde van de plaat bedekt met een vernisoplossing die spoedig droogt en het zuur kan weerstaan. Dan wordt zij in een bad met zuur gelegd, dat dus alleen 't metaal op de plaats van een lijn kan aantasten. Ook kan, zooals vroeger meer geschiedde, een rand van was om de plaat worden gemaakt, waarbinnen dan het zuur voorzichtig wordt opgeschonken. In dat geval is het dus niet noodig ook den achterkant te voorzien. Het meest wordt salpeterzuur gebruikt, soms met andere zuren vermengd; een sterker mengsel is noodig

voor het harde koper, dan voor het zachte zink dat vlugger wegbijt. *) Dit bijten is wel de meest spannende bezigheid voor den ets-er; langzaam vormen zich uiterst fijne gasblaasjes langs de lijnen, die deze als het ware doen tintelen en tot leven brengen. Grooter worden zij en maken zich los, en stijgen op, en doen het stil-werkende zuur zachtjes trillen van hun bewegen.

— Wordt nu de plaat uit het bad genomen dan zijn dus de lijnen alle even diep in 't metaal gebracht, en telkens en telkens zal de bewerking moeten worden herhaald voor die gedeelten waar een krachtiger lijn wordt vereischt. Immers is slechts weinig verschil in kracht te verkrijgen door krachtiger of luchtiger neerzetten der lijn bij één enkele maal bijten: de z. g. morsure à plat. Daartoe nu wordt de plaat gedroogd en

AFB. 6. MET DE PALM DER HAND WORDT DE ALLERLAATSTE DRUKKINT, EEN BIJNA ONZICHTBAAR, DOORSCHIJNEND LAAGJE, WEGGEEVEGD. AFB. 7 TOONT HOE MENER PARTIJ VAN TREKKEN KAN DOOR HET OP ENKELE PLAATSSEN TE LATEN STAAN.

*) Verschil in nerf van de lijn is er het gevolg van, in 't algemeen is de lijn van de koperets scherper. In reproductie is dit echter niet meer te zien.